
Ekonomické desatero #3

Hlavní a doplňková činnost

Ve třetím článku z tohoto cyklu se dozvíte nejen základní informace o povaze hlavní a doplňkové činnosti z pohledu hospodaření, výkaznictví a zákona o vysokých školách, ale i o dalším členění činností, které musí naše univerzita sledovat.

Hlavní činností vysoké školy našeho typu je výuka a vzdělávání a na ni navazující výzkumná, vývojová a inovační, umělecká nebo další tvůrčí činnost. Základními zdroji financování těchto aktivit jsou především příspěvek a dotace poskytované z MŠMT. Hlavní činnosti VVŠ jsou dále financovány z dalších dotačních účelově určených zdrojů, o které se soutěží, nebo které jsou přidělovány na základě jasně specifikovaných pravidel.

Doplňkovou činností VVŠ se rozumí takové činnosti, které jsou prováděny za úplatu a napomáhají VVŠ financovat jak základní, resp. hlavní, činnosti, tak aktivity mající charakter společenského či propagačního dosahu. Jde o činnosti vykonávané za účelem efektivnějšího hospodaření s lidskými zdroji, s majetkem a s prostory, které jsou tak plnohodnotně využívány – jinými slovy o využití kapacit všeho druhu, které by jinak nebyly využity na 100 %. Nikdy však nesmí doplňková činnost být realizována na úkor kvality, rozsahu a dostupnosti těch činností, pro které byla vysoká škola zřízena.

Pokud se na činnosti naší univerzity podíváme z pohledu hospodaření, pak je nutné si uvědomit hned tři základní hlediska, dle kterých tyto činnosti posuzujeme.

Dělení z hlediska zákona o vysokých školách v návaznosti na daň z příjmů právnických osob:

- Hlavní činnost
- Doplňková činnost (někdy též nazývána „vedlejší činnost“)

Dělení z hlediska zákona o DPH (v návaznosti na poměrový a krácicí koeficient dle § 75 a 76 zákona):

- Ekonomická činnost – činnost za úplatu, která je předmětem DPH, s různou sazbou daně
- Neekonomická činnost – činnost, která není předmětem DPH

Dělení z hlediska hospodářské soutěže:

- Nehospodářská činnost – neovlivňující hospodářský trh, resp. konkurenci na trhu
- Hospodářská činnost – ovlivňující hospodářský trh, resp. konkurenci na trhu

Z hlediska hospodaření jsou všechny činnosti a jejich nároky na financování propočítávány na základě cenotvorby / kalkulace.

U příspěvku a základních dotací se vychází z pravidel, která určuje MŠMT. U ostatních dotačních titulů se vychází z podmínek poskytovatele dotace, který řídí / reguluje obsahově uznatelné náklady projektu a jejich výši, a to i ve vztahu ke kofinancování ze strany příjemce. Současně ve vazbě na uznatelnost nákladů se posuzuje možnost uplatnění nároku na odpočet DPH nebo její uznatelnost vůči zdroji financování.

U doplňkové činnosti, která je činností za úplatu, se povinně sestavují kalkulace nákladů tak, aby bylo možné posoudit jejich objektivní přínos a využití zisku. U poplatků, které jsou součástí nehospodářské činnosti (a to buď neekonomické, nebo ekonomické), je také nutná cenotvorba daného poplatku nebo prokázání jeho zákonné výše (v případě, kdy je dána zákonem nebo vyhláškou).

Mechanismus pro sledování tohoto členění činností univerzity je součástí controllingového řetězce, který vychází z číslování zakázek, středisek a typu poskytovatele příjmu. I tento pohled z hlediska výkaznictví bude v průběhu roku 2024 napříč UK centralizován a RUK bude mezi prvními součástmi, na kterých tato změna nastane.